

БИЗНИ ПИСАНД ҚИЛГАНЛАРГА МИНГ БОРА ҚУЛЛУҚ

Хукуқий давлат куриш энг эзгу орзумиздир. Унга маърифат воситасида эришиш мумкин. Бу йўлда сизу бизга матбуот беминнат кўмакчидир. Шу маънода матбуотга эътиборни бемалол эртанги кунга бўлган эътиборга менгаш мумкин.

27 июлгача олинган маълумотларнинг дастлабки таҳлилидан келиб чиқиб, 2004 йилнинг иккинчи ярми учун тошкентлик муштарийларга 944 та, андижонликларга 767 та, сурхондарёликларга 739 та, фарғоналикларга 770 та газета етказиб беришимиз аниқ бўлди. «Нигуқ»қа обуна бўлиш борасида навоийлик, сирдарёлик, қорақалпоғистонликлар анча «камтарлик» қилишди: Навоийда 357 та, Сирдарёда 328 та, Қорақалпоғистонда 178 та обуначимиз бор.

Айни пайтда газетамизга обуна давом этмоқда.

Mustaqillik huquq demakdir

30

(345)

НИГУҚ

YURIDIK GAZETA

Iyul

D.	5	12	19	26	
S.	6	13	20	27	
Ch.	7	14	21	28	
P.	1	8	15	22	29
J.	2	9	16	23	30
Sh.	3	10	17	24	31
Y.	4	11	18	25	

2004

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

АХБОРОТ

ХАЙЪАТ МАЖЛИСЛАРИ

Шу йилнинг 12-24 июль кунлари барча вилоят ва уларга тенглаштирилган прокуратура органларида кенгайтирилган хайъат мажлислари бўлиб ўтди.

Уларда прокуратура органларининг қонунийлики мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашни ташкил этиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларининг ҳимоя қилиш борасидаги фаолиятининг олти ойлик якунлари ва келгусидаги вазифалар муҳокама қилинди.

Маъруза ва муҳокамаларда ўтган вақт мобайнида қишлоқ хўжалиги оид қонунлар ижроси юзасидан қилинган ишлар, улар натижасига кўра қўлланилган прокурор назорати ҳужжатларининг аҳоли, шунингдек бошқа соҳаларда қонун устуворлигини таъминлаш юзасидан амалга оширилган чора-тадбирлар кўриб чиқилди.

А.Тўраев олган сурат

Фарзандлар юзида табассум кўриш ҳар қандай ота-она учун ҳақиқий бахтдир. Фарзандлар камоли учун ота-она елиб-югуриб барча шароитни яратиб беради. Оилада ишчанлик, яратувчанлик муҳити юзага келади. Умуман олганда бу жиҳат бутун жамиятимизга хосдир. Оилада қизларимиз алоҳида эътиборга сазовор бўлса, жамиятимизда аёллар худди шундай эъзозга мушаррафдирлар. Зеро, аёллари эъзозланган юрт, қадри баланд, насибаси бут.

АҲОЛ ВА ЖАМИЯТ

Ҳозирги кунда туманимизда 60 мингдан зиёд аёллар, қизлар яшайди. Уларнинг деярли 70 фоизи халқ хўжалигининг турли тармақларида меҳнат қилмоқда. Биз «Меҳр ва мурувват йили» муносабати билан жойларда ўтказиладиган тадбирлар режасини ишлаб чиқдик. Унда аёллар ўртасида профилактик ишларни олиб бориш, уларнинг яшаш ва меҳнат шароитини ўрганиш назарда тутилган. Кузатишларимизга қараганда туманда 2598 нафар боқувчисини йўқотган, кам таъминланган оила бор. Уларга шу кунгача 15.936.480 сўмлик моддий ва маънавий ёрдам кўрсатдик.

Ўзбекистон Президентининг 1998 йил 28 октябр кунги фармонида асосан оқсоқоллар билан кенгашган ҳолда овул ва маҳаллаларда тўймаъракаларни дабдабасиз, камчиқим қилиб ўтказаямиз.

Туманимизда 42.147 нафар туғиш ёшидаги аёл ҳисобга олинган. 5629 та ўсим қизлар бор. Шу кунгача уларнинг 30 фоизга яқини тиббий кўридан ўтказилди. 80 фоизда турли касаллик аниқланиб, 85 фоизи амбулатор, 15 фоизи стационар шароитда даволанди. Никоҳгача тиббий кўридан ўтказиш учун махсус комиссия фаолият кўрсатмоқда. Қишлоқларни ободонлаштириш борасида кенг ҳажми тадбирлар белгилан

Мен кўп йиллар турли лавозимларда ишлаб, ҳар хил воқеаларни бошимдан кечирганман. Аёлларнинг руҳиятини яхши тушунаман. Ҳар куни ишга келар эканман, бугунги аёл сиймоси кўз олдимда намоён бўлади. Шўролар даврида қишлоқ аёллари эрталабдан кечгача далада кетмон чопарди. Фарзандлари тарбиясига вақти бўлмас эди. Уйда бемалол ўтириб дам ололмас, ўчоқ бошида ивирсиб гўзаоя ёқиб, овқат тайёрларди. Касалланиб қолгудек бўлса, 20-30 километр узокдаги туман марказига боришга мажбур эди. Қишлоқда етарли шароит бўлмаганидан вақтида даволанолмай соғлигини йўқотарди. Мустақилликдан кейингина барча ўзбекистонликлар сингари берунийлик аёлларнинг пешонасига ҳам ҳурлик шамоли теккандай бўлди. Ота-боболаримиз орзу қилган дориломон кунлар келди.

АЁЛ БИЛАН ОЛАМ МУНАВВАР

олинган; ҳар бир қишлоқ ва овулда сув бор. Туманимиз тўла электрлаштирилган, 80 фоизга яқин аҳоли газ билан таъминланган. Хатто туман марказидан 40-50 километр узок овулларда ҳам газ ёнапти. Бундан қувонмай бўладими? Бу аёлларга бўлган эътибор натижаси эмасми?

Маълумки, шу йил 27 май кунги матбуотда мамлакатимиз Президентининг «Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони эълон қилинди. Бу ҳужжат ҳам юртимиз аёлларининг ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётида фаол иштирок эти-

шига ёрдам беради.

Айни пайтда халқ билан учрашувлар ўтказаямиз. Ҳар бир овул ва маҳаллада маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилар ишляпти. Бу лавозимга аввало диний ва дунёвий илмлар билимдони, маҳалла аёллари ўртасида обрў-эътиборга эга бўлган кишилар тайинланмоқда. Бу — замон талаби.

Аёллар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш бўйича ҳам бир қатор ишлар қилинапти. Маҳалла ва овуллар, коллеж ва мактабларда бўлиб ИИБ, прокуратура, «Камолот» ҳамда «Маънавият ва маърифат» маркази ходимлари билан ҳамкорликда ту-

шунтириш ишларини олиб бораёямиз. Шу боисдан туманда аёлларнинг жиноят содир этиши олдинги йилларга қараганда кескин камайди. Аёллар жамиятимиз таянчи. Ҳадисда: «Жаннат — оналар оёғи остидадир», деб бекорга айтилмаган. Аёл бор жойда фойз, барака, покизалик, гўзаллик бўлади. Улар — оналаримиз, опа-сингиллимиз, қизларимиздир. Шундай экан, улар доимо эъзозга лойиқ.

Дилором РАСУЛОВА,
Беруний туман хотин-қизлар
кўмитаси раиси

ХАБАР

ТАВСИЯЛАР БЕРИЛДИ

Яқинда Олтинкўл тумани «Намуна» ширкат хўжалигининг дала шийонида Андижон вилоят прокуратурасининг қишлоқ хўжалиги соҳасида қонунийлики таъминлаш ва хўжалик юритувчи субъектларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўлими ва барча туман прокурорлари ҳамда уларнинг ёрдамчилари иштирокида Республика Президентининг 2004 йил 11 мартдаги «Қишлоқ хўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони ижросига оид семинар бўлиб ўтди.

Унда иштирокчиларга қишлоқ хўжалигида агротехник тадбирларни амалга оширишдаги долзарб вазифалар, илғор тажрибалар бўйича тавсиялар берилди.

Йиғилишда Республика Бош прокурорининг ўринбосари А.Холмаҳматов қатнашди.

Абдухшоми МАДАТОВ,
«Нигуқ» муҳбири

Моҳият

Оилавий бахтда ҳикмат кўп. Бахтиёр оила энг биринчи ва энг кучли тарбия ўчоғи, демак, ёшларимизнинг толеи, эртанги саодатли кишилар жамиятимизнинг пойдеворидир.

Абдулла ҚАҲХОР

▼ PROKUROR NAZORATI

СОХТА БЕМОР

«Моҳтоб ЗМБ» хусусий ишлаб чиқариш фирмасининг мустақил иш юрита бошлаганига икки йил бўлди. Аммо фирма ҳисобига басма-бас келиб тушаётган маблағлар директор Зафар Жамоллова камдек тўлоаверди. У мазкур фирмада директор ўринбосари вазифасида ишловчи турмуш ўртоғи Мўтабар Азаматова ва бош ҳисобчи Галина Селезёва билан тил бириктириб, ноқонуний ниятини амалга оширишга киришди.

Бойлик йўлида виждондан ҳам кечигишга тайёр кимсалар Самарқанд шаҳар солиқ инспекциясига ойма-ой сохта ҳисобот топширишди. Натижада 2002 йилнинг январидан 2003 йилнинг май ойига 10.391.800 сўмлик солиқ ва мажбурий тўловларни тўламайдан, давлат манфаатига жуда катта микдорда зарар етказишган.

Бундан ташқари жиноий гуруҳ

Учкудук шахридаги «Шимол» СИЧБдан олинган 5.970.000 сўмлик товарни талон-тарож қилган. Шундан кейин «Моҳтоб ЗМБ» хусусий фирмасининг ҳисобидига ҳужжатлар, штамп ва муҳрини яшириб, жавобгарликдан қутулиш истагидея юришган.

Барибир адолат қарор топиши мукаррар. Лекин жиноят ишида айбланувчи тариқасида иштирок этишга жалб қилинган З.Жамолов сувдан қуруқ чиқиб кетиш йўлини топишга қодирдай қўйнарди.

У энди ўзини оғир касалга чалинган қилиб кўрсатишга жонжаҳди билан киришди. У 2004 йил 7 феврал кuni Самарқанд вилоят шойлиқчи тиббий ёрдам илмий марказига келтирилган ва кардиорегимация бўлимига ётқизилган.

Самарқанд вилоят прокуратурасининг вилоят солиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи номи-

Баъзи кишилар деярли барча тансиқ таомларни қосиқ билан эмас, қўллари билан емакни ёқтиришар экан. Улар бармоқ орқали таом лаззатини ҳис этиш билан завқ олишармиш. Бунинг қанчалик тўғри ёки нотўғрилигини билмадим. Аммо бир нарсга азалдан аёнки, очофатлиги туфайли беш бармоғини баробар оғзига тикмоқчи бўлган кимса панд еб қолиши тайин.

га йўлланган хатига асосан ўтказилган тиббий текширувда З.Жамоловга асосис ташхис қўйилгани фош қилинди.

Мана шунақа гаплар, жиноят жазосиз қолмайди. Бунинг қинғир йўлини ихтиёр этувчилар ўйлаб қўриши лозим.

Мирзоанвар БАҲОДИРОВ,
Самарқанд вилоят
прокуратурасининг жиноятларни
тергов қилиш бўлими катта
терговчиси

▼ FARMON VA IJRO

ЁЛФОННИНГ
УМРИ ҚИСҚА

Инсон сохта ҳужжатлар воситасида мақсадига етиши мумкинми? Асло. Негаки, ёлфоннинг умри қисқа дейдилар. Қўлида бунга ўзиниз ҳам амин бўласиз.

Хатирчи туманида пахтачилик ва ғаллачиликка ихтисослашган 12 та ширкат ҳўжалиги ва 1158 та фермер ҳўжалиги мавжуд. Республика Президентининг «Қишлоқ ҳўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг шу соҳадаги қарорлари ижроси юзасидан туман прокуратураси текшириш ўтказганда 32,2 гектар ерга ғалла ёки пахта ҳисобидан бошқа экинлар экилгани аниқланди.

Ер тўғрисидаги қонунчилик ижроси юзасидан ўтказилган текширишда 2 та ноқонуний қарорни бекор қилиш ҳақида протест қилиниб, 1 та жиноят иши ва 67 кишига нисбатан маъмурий иш қўзғатилди. Жумладан, «Ўзбекистон» ширкат ҳўжалигининг собиқ раиси С.Расулов сохта ҳўжатлар асосида 1994 йил 1 апрелда «Нурбулоқ» акциядорлик жамиятини оңган.

Шунингдек, туманда қишлоқ ҳўжалиги техникаси ва ахтиёр қисмларни талон-тарож қилиш ҳолатлари мавжуд. Масалан, «Зарафшон» ширкат ҳўжалиги тугатилиб, унинг ўрнида фермер ҳўжаликлари ва машина-трактор парки ташкил этилиши муносабати билан текшириш ўтказилганда, қишлоқ ҳўжалиги техникасидан 15 таси давлат стандарти асосида сақланмай ахтиёр қисмлар қаровсиз ҳолда қолдирилиб, ширкат ҳўжалиги манфаатида 1.623.000 сўмлик зарар етказилгани аниқланди.

Юқоридеги ҳолатлар юзасидан жиноят иши қўзғатилиб, дастлабки терговда зарар қолгани ва суд айбдорларга адолатли жазо тайинлади.

М.УМАРОВ,

Хатирчи тумани прокурори

▼ JINOYATGA JAZO MUQARRAR

С.Одильовна қишлоқ йўли бўйлаб келаётган «Жигули» ҳайдовчиси руля радага тўсиқни қўриб тормосни босди. 70 йиллардаги қария Арзи Зарипов кўприк устига қўйилган икки гилдиракли аравачанинг қиммики эканлигини суриштирар экан, қўқисга урилган пичоқ зарбидан йўқилди. Орқасидан келган йиртқич сифат кимса пичоқни қариянинг дуч келган жойига кетма-кет урди. Арзи Зариповнинг набираси Маъмура ва қизи Маниялар шок ҳолатида эшитиб воқеа жойига югуришди. «Отаним урма! Урма отаним, аяб!» дея келаётган Манияни кўрган Ҳошим воқеа жойидан яширилади. Қонга беланган Арзи Зарипов қизининг қўлида жон таслим қиларкан:

— Қизим, уни танидингми? — дея

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг. — Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

Кўприк устидаги тўсиқ

олди, холос.

— Танидим отажон, танидим! У жаллод — Ҳошим! — дея Маня отасининг жонсиз танасини кўчиб йиғларди...

Талкагага тушиб қолган қотил Ҳошим бўлган воқеани амакиси Рашид Рамазоновга айтиб беради. Амакиси участка нозир ва қишлоқ оқсоқоли билан воқеа жойига етиб боришди.

Маълум бўлишича, Ҳошимнинг отаси Ҳошим Рамазонов билан тоғаси Арзи Зариповлар ўртасида бир неча йилдан буён ўзаро келишмовчилик бўлган. Улар қишлоқни газлаштириш вақтида бир неча мартаба «тўқнашишган» экан. Оқибатда қарин-

дини кўрди. Уни сумкасига солди. Шу пайт ашиқ кетма-кет тақиллади. Бориб боғи киши қайтиб келганини кўриб, қўрқиб кетди. Балқонга чиқиб, деразадан ташқарига қаради. Ўртоғи Музаффарни кўрди.

— Музаффар, «подъезд»-миз олдидан нотаниш киши бўлмаса меннинг олдимга чиқ!

— Ҳозир чиқаман!

Бир оздан сўнг Музаффар келди. Уни уйга киритиб дарҳол ашиқни беркитди ва бўлган воқеани айтиб берди. Икковлон тезда ўйли тарк этишди. Фаррух Шавкат акалариникига кетди. Уйда уларнинг ўғли Шохрух бор экан.

дошлар ўртасида мудҳиш жиноят содир бўлди.

Ҳўқм ўқилди. Судланувчи Ҳошим Рамазонов 18 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Ҳар қандай жиноят жазосиз қолмайди. Аммо теварак атрофимиздаги одамларнинг хатти-ҳаракатлари, бир-бирига муносабати боис содир этиладиган аянлиқ воқеалар барча-мизнинг лоқайдлигимиз мевасидир. Миллатимизга хос кадрлар, бир-биримизга кечиримлилини унутмасак, гина-қудратларга ўрин қолмайди.

Умид НУРУЛЛАЕВ,

Жондор туман прокуратураси
терговчиси

Сергели туман прокурори ёрдамчиси Роза Ибодуллоева тумандаги Молия-иқтисодиёт коллежи талабалари билан ҳуқуқий мавзуда суҳбат олиб бормоқда.

▼ QILMISH-QIDIRMISH

Эртаси кuni Фаррух мактабдан қайтганда Шавкат аканинг хотини Замира опа ҳам тушлик қилиш учун уйига келган эди. Иккаласи бирга овқатланишди.

— Замира опа, мен уйимизга бориб, китобларимни олиб келаман. — Майли, ҳозир бирга чиқиб кетамиз. Фақат ахтиёр бўл. Мен ҳам ишга бораман.

Икковлон кўчага чиқишди. Фаррух уйларининг эшигини очиб ичкарига кирди. Эртага керак бўладиган китобларини олди. Дарс тайёрламоқчи бўлиб, китоб варақлашга тушди. Шу пайт ашиқ тақиллади.

— Ким у?

«Эшикни оч, менман» деган овоз келди ташқаридан. Фаррух уни отасининг шогирди Давроникига ўхшатди. Шунинг учун иккиланмай ашиқни очди-ю нотаниш кишини кўриб ҳайрон бўлди. У ашиқ қирраси билан турган эди, Фаррух йиқилиб тушди. Босқинчи дарҳол ошхонага ўтиб, қўлида пичоқ билан қайтиб келди.

— Овозининг чиқарсанг ўлдирарман, тушундингми? Қани, юр ётоғингга, — у болани қўлидан ушлаб қароватига юзтабдан ётқизиб қўйди. — Агар ўрингидан турсанг ўласан, уқдингми?

Қўрқандан ранги доқадай оқарган Фаррух бошини қимирлатиб «хашкорасиникилиди. Нотаниш киши хона эшигини ёпиб, меҳмонхонага ўтди. Пичоқни орқа чўнтагига солиб, қўлидаги чарм жилди ёндафтарни музлатгич устига қўйди. У ердаги «ДЭУ» телевизорни ва «Адекс» аудиомангнитофонни олиб уйдан чиқиб кетди. Пастга тушиб катта йўлда «Волга» машинасини тўхтатиб, «Қўйлик» бозорига олиб боришни сўради. Қўлидагиларни машинага солиб, ўзи ҳам ўтирди. Машина ўттиз метрлар юрган ҳам эдики, ёндафтери ёдига тушди. Машинани тўхтатиб дарҳол изига қайтди. Яна ўша уйга келиб ашиқни

тақиллатди. Эшик тўйнигидан қарагани, у томондан ҳам боғи бола қараб турганини кўрди. Бола эшикни очмагач, босқинчи ортига қайтди. Машинага ўтириб бозорга жўнади.

— Ука, телевизор ва магнитофонинг сотасанми?

— Ҳа, бироз пул зарур бўлиб қолди, сотмоқчиман.

— Унда бозорнинг орқа томонига, эски қийимлар сотиладиган жойга барорканмиз-да. Ўша ерда буларнинг бозори чакқон бўлади.

— Майли, қаерда бўлса ҳам сотсам бўлди.

Бозорга етиб келишгач, йигит

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

— Бирсанг 45.000 сўмга оламан. Розимисан?

— Майли, опа, баракасини берсин. Берган пулингизга рози бўлинг.

— Сен ҳам рози бўл. Бозорники шу-да. Ҳаммаям айтган нарҳига сотмайди.

Раъно опа телевизор ва магнитофонни ёнига қўйиб, савдосида давом этди. Шерзод пулни олиб машинага қайтди. Уйга келгач, келишганларини

сант ҳаммаси таниди. Эски қийим-кечаклар сотаман. Ҳўш, буларни баҳоси қанча?

— Иккаласига 50.000 сўм сўрайман.

2004 YIL — MEHR VA MURUVVAT YILI

Боғчада у баралла шеър ўқийётганини кўрган онаизорнинг кўзларига ёш қалқиди. Мухлиса мактаб ёшига етганида ҳам «ая», «дада» дея оларди, холос. Шифокорларнинг ташхисига кўра бола, содда тик билан айтганда мия фалажи дардига чалинган, баралла сўзлашга тили айланмас, ўзини бошқара олмасди. Боғчадаги ҳамшира, тарбиячи ва шифокорларнинг муолажалари, машғулотлари туфайли етти яшар Мухлиса Мадумарова қисқа фурсатда бемалол гапирадиган бўлди. Шунингдек, 8 ёшли Бахромжон Тўлқинов ҳам сўзлашни ўрганапти. Алоҳида эътибор, махсус муолажалар натижасида оёғида тик тура олмайдиган беш ва олти ёшли ака-ука Муқимовлар юра бошлашди...

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида», «Соғлиқни сақлаш тўғрисида»-ги қонунлари ҳамда Республика Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Вояга етмаганлар билан ишлаш комиссияси қарорлари асосида шахримиздаги таълим тарбия-муассасаларида болаларнинг соғлигини тиклаш, бирон-бир дардга чалинган, тенгдошлари қатори мактабга қатнай олмайдиган ўғил-қизларнинг ўқишини ташкил этиш аҳволини атрофлича ўрганиб, тахлил қилиб чиқдик. Надирмат маҳалласида жойлашган 31-ўрта мактаб жамоаси Халқ таълими вазирлигининг «Жисмоний ёки руҳий ривожланишда нуқсонли бўлган, шунингдек, узок вақт даволатишга муҳтож болаларни уйда ўқитиш тўғрисида»-ги Низоми талаблари асосида иш юритапти. Таянч аззолари — кўллари ёки оёқлари шикаста 6 нафар боланинг ота-оналари аризаси бўйича тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилиб, уларни бевосита уйда ўқитиш учун турли фанлар бўйича ўқитувчилар бериқтирилган. Уйлардаги алоҳида хоналар доска, парталар билан жиҳозланган, бепул дарсликлар, ўқув қуроллари билан таъминланган. Йилда бир марта таълим фондидан кийим-кечак ажратиб берилапти. Жисмоний жиҳатдан нуқсонли бор болаларнинг аксарияти иктидорли,

уларнинг қизиқиш доиралари ҳисобга олиниб, муайян йўналишда ўқитилмоқда. Шохидахон Олимованинг аризаси бўйича ўғли Бобиржон 1998-1999

БАХТНИНГ ОСТОНАСИ

ўқув йилида биринчи синфга ўқишга қабул қилиниб, индивидуал тарзда давос ола бошлаганди. Ҳозир у еттинчи синфга кўчди. Бобиржон расм чизишга қизиқади. Унинг расмларида бола қалбининг беғубор туйғулари жонланади. Мўйқалам устаси бўлиш орузида тобора мукамалроқ расмлар чизишга интиляпти. Бола қобилияти эътиборга олинди, расм фани дарсига кўпроқ вақт ажратилапти. Шахло ва Абобакр Абдуҳамидовлар юра олишмайдди. Бири 5- бири 7-синф ўқувчиси. Уларга С. Йўлдошева бошланғич таълимини берган бўлса, ҳозир

Х. Мамадалиева она тилидан, А. Исмаилов математикадан дарс беришяпти. Болалар математика фанига ихлос қўйишган. Мураккаб масалаларни ҳам мустақил ечишга интилишади. 31-ўрта мактаб жамоаси юқоридаги каби болалар

яшаб турган уйларида яқка тартибда бошланғич таълим бериш ҳақида қайғуришмаган. Шаҳар мактабларида 56 нафар ногирон болага яқка тартибда таълим берилган. 30 нафар ногирон бола эса умуман ўқишга жалб этилмаган. Шаҳар халқ таълими бўлими раҳбарлари мак-

лаш бошқармаси ва бўлимларига тақдирномалар киритиш билан бирга шаҳар ҳокимлигига амалий тақлифлар билан чиқдик. Шаҳар ҳокимлиги ташаббусимизни қувватлашди. 24-болалар боғчасида бир нечта ихтисослашган гуруҳлар очилди. Ҳомий ташкилотлар ёрдамида уларни махсус қурилма ва аппаратлар билан жиҳозлаш масаласи ҳал этилмоқда. Текширишдан сўнг халқ таълими бўлими ҳодимлари шаҳардаги барча мактаб ёшигача ва мактаб ёшидаги ногирон болаларни уйма-уй юриб аниқлашди, шарт-шароитни ўрганиб, боғчаларга жалб этишди. Яқка тартибда ўқитиш йўлга қўйилди. Ногирон болаларга ҳудудий бириктирилган педиатр врачлар мунтазам тиббий ёрдам кўрсата бошлашди.

Бобиржон Олимовнинг расмларидан бирида бобоси, онаси ва ўқитувчиси қаршида жилмайиб турган бола тасвирланган. Рамзий маънода бу ҳар қандай дардга малҳам бўлувчи меҳр-мурувват тим-солидай. Меҳрибон кишилар қўрқовида оёғи ва қўли туғма ногирон боланинг ҳам кўнгли бутун бўлиб ўсиб улғайди.

Марғилонликларнинг яхши фазилатларидан бири катта-кичикки сизлаб сўзлашадиган. Фарзандларига «сиз» ҳам, «сен» ҳам бир оғиздан чиқди, сенаб дилини доғламай, сизлаб қўнглини кўтаришга одатланган, дея ўғит беришади. Ана шундай меҳр-оқибатли кишилар орасида ногирон болалар ҳам ўқимасдан вояга етиши, имконияти, қобилияти даражасида касб-хунарга эгаллаши муҳимдир. Тенгдошлари даврасида, меҳрибон тарбиячиси ва ҳамширалар кўмағида етти ёшга кирганида баралла сўзлай бошлаган Мухлиса Мадумарова «ширин сўз — жон озиғи» деган нақлнинг нечоғлиқ тўғрилигига ёрқин бир мисолдир.

Махмуджон ҚАЙУМОВ,
Марғилон шаҳар прокурори

MULOHAZA

Ўқувчилик йилларимни эсласам, элимизнинг ардоқли шоири Мухаммад Юсуфнинг: «Бирни бирга кўпайтурса бир бўлади, математика ичи тўла сир бўлади. Танки танка кўпайтурса кул бўлади...», — деган сатрлари ёдга тушади. Менга математикадан ҳам кўра адабиёт ва тарих фанлари маъқул эди. Ўша дарслардагина хаёлга кўпроқ эрк бериш, унинг учур қанотида Абдулла Қодирий «Ўтган кунлар» романида тасвирлаган замонга, ўша танклар танка кўпайтирилиб кул бўлган урушлар даврига, юзлаб-минглаб йил ортга саёҳат қилиш мумкин бўларди. Умуман ўқувчилик пайтида қизиқишларим доираси жуда кенг эди: Тинч океанининг қоқ ўртасидаги Фижиги ороли аҳолисининг кўпчилигини нима учун ҳиндлар ташкил этишини, дунёдаги энг баланд телеминара қаердалигини, Россиянинг Калининград вилояти нима учун катта ердан узилиб қолгани ва ҳоказоларни билишни хоҳлар эдим. Бу ўн беш-ўн саккиз йил олдинги гаплар.

Ўшанда орттирган бир одатим ҳамон сақланиб қолган: бўш пайларим қўлимга қозоқ-қалам ёки қалқулятор олиб олдий ҳисоб-китобларга бериламан. Масалан: ҳозир ўттиз ёшдаман. Бир йилда 365 кун бўлса, шу пайтгача 365 × 30 = 10950 кун яшабман. Сутканинг учдан бир қисmini уйку билан ўтказган бўлсам, шу пайтгача 10950 : 3 = 3650 кун ухлаган бўламан. Ёки яна бир мисол: битта нон — 110 сўм. Бир ойга 110 × 30 = 3300 сўм кетади. Ойлада уч кишичиқ, 3300 × 3 = 9900 сўм. Қозонни қайнатиб туриш учун ҳафтасига ўртача 5000 сўмлик бозорлик қилишим керак. Бир ойга 20.000 сўм. Демак, топганимнинг даярили ярми фақат ейиш-ичиш учун кетиб қолар экан. Хулоса битта: рўзгорининг кам-кўстини бутлаш, бугунгидан яхшироқ яшаш учун кўпроқ ишлаб, кўпроқ пул топиб, ҳаракатларни қайтаришга ҳаракат қилишим керак. Елиб-югураман. Шунданми, бир ой ҳаш-

паш дегунча ўтиб кетганга ўхшайди. Бир менми десам, тамиш-билишларининг кўпчилигига шундай туюлар экан. Бу ўзини билган ҳар бир инсон учун жуда жиддий масаладир.

Ҳўш, нега шундай? Бу ҳақда пайгамбаримиздан ривоят қилинган ҳадисда шундай дейилади: «Вақт қисқаради. Бир йил бир ойдек, бир ой бир ҳафтадек, бир ҳафта бир кун каби ўтиб кетади. Бир кун эса худди бир япроқнинг ёниши қадар тезлашади, ҳеч нарсада барака қолмайди».

Аслида вақт нима? Вақт инсоннинг ҳаётининг нарсаси эмас. Адиб Иброҳим Фафуров таъбири билан айтганда, «Вақт — омонда учиб бораётган қуш». Борлиқда инсон бўлмаган даврларда ҳам у бўлган. Бугун уни биз Ернинг Қуёш атрофидаги айланишига қараб ўлчамиз, йил, ой, кун, соат, минут, секундга ажратамиз. Бизга мактаб дарсликларидан маълумки, Ернинг

магнит ўқи сал қия жойлашган. Шу ўринда қуйдаги маълумот ўқувчилар учун қизиқарли бўлиши шубҳасиз.

Париж Ер институти ва Копенгаген Фазо институти олимлари 20 йиллик (1982-2002) кузатувларига қараганда, сайёрамиз эгилган ҳолатдаги магнит ўқини жанубий-ғарб томонга 30-32 градусга тикла-

етмай қолиши катта фожеага сабаб бўлиши мумкин.

Ўтган йили Швейцария омониди юз берган ҳалокатни ёдга олинг. Ўшанда диспетчерларнинг айби билан Москва (Россия)дан Барселона (Испания)га кетаётган «Ту-154» йўловчи самолёти Бергамо (Италия)дан Брюссел (Белгия)га кетаётган «Бонинг В-757» юк ташувчи самолёти билан битта ҳаво йўлагига тушиб қолган эди. Парвоз хавфсизлигини таъминлаш лозим бўлган Швейцариянинг «Скайгайд» компанияси диспетчери буни билмаган. Тўқнашувга 5 секунд қолгандагина «Ту-154» учувчилари қарама-қарши томондан келаётган «Бонинг»ни кўриб қоладилар ва фожeanинг олдини олиш учун самолётни кескин равишда юқорига кўтаришга уринишади. Афсуски, уларга яна 5-10 секунд вақт етмайди. Иккала са-

Азиз асримизнинг азиз оналари
Азиз одамлардан сўрайди қаҳрин.
Фурсат танимайди, шох сатрлар-ла
Безамоқ чоғидир умр дафтарин.
Ғафур Ғулום

ВАҚТНИНГ ҚАРРИ

моқда. Ўзининг магнит ўқини коинот қонунлари асосида тиклаётган Ердаги ўзгаришлар ундаги ҳаётга ҳам таъсир этапти. 1991 йилгача Ернинг ўз ўқи атрофидаги айланма тезлиги соатига 2000 километрни ташкил этган бўлса, энди бу тезлик соатига 3000 километрге етди. Натижада вақт қисқариб, фазилар алмашинуни 40-42 кунга илгарилар кетди («Вақт қисқариб, фазилар алмашмоқда»). «Халқ сўзи» газетаси, 2004 йил 15 апрел). Демак, юқоридаги қуйинишимиз беқорга эмас экан.

Баъзан бунинг акси бўлади. Вақт ўтмаётгандек туюлади. Дейлик, телевизорда соат 5 да футбол ўйини намойиш қилинади. Биз эса соат 4 даёқ ҳамма ишимизни йиғиштириб, тўрт-беш киши йиғилиб оламизда, олдимиздаги бир соатни карта ёки нарда ўйнаш, сигарет чекиш, писта қақиш билан «мазмунли» ўтказиш ҳаракатига тушамиз. Ҳолбуки, гоҳида инсонга соат ёки минут эмас, бир неча секундларнинг

моёт экипажи аззолари, «Ту-154»даги йўловчилар — олтишдан зиёд киши ҳалок бўлади.

Вақт ҳақида гап кетганда масаланинг яна бир жиҳатига эътибор бериш лозим. Келажақ ёшларники деймиз. Ёшларни ўз олдига улкан мақсадлар қўйишга ва шу мақсадга эришиш учун астойдил меҳнат қилишга ўргата олсанки яна юртнинг келажаги порлоқ бўлади. Вақтини беҳуда ўтказувчи, фақат бугуннинг ташвиши билангина яшовчи авлодининг келажаги мавҳумдир.

Хулоса шуки, умр инсонга бир марта берилади. Ҳали унинг ҳисоб-китоби бор. Китоб қаҳрамонларидан бири айтганидек, уни шундай ўтказиш керакки, ортага назар ташлаш вақти келганда киши афсусу надомат гирдобиди қолмасин.

Ҳасан НИШОНОВ,
«Нигуц» муҳбири

BIR JINOYAT TAFSILATI

— Нимадир қилмасам бўлмайди. Нима қилсам экан?..

Бейхитёр юзига табассум югурди: «Бўлди. Йўлини топдим. Қандай бўлмасин битта видеокамера топишим керак. Шунда ишларим беш бўлади. Ҳамма илтимос қилиб ортимдан эргашади. Нима кўп, тўй кўп. Қизлар базми, туғилган кун дегандай...»

Бир муддат ширин хаёлларга берилган Элбек «Ҳолва деган билан оғиз чучмайди» деган нақл бежиз айтилмаганига амин бўлди шекли, видеокамераси бор танишларини бир-бир эслаб бошларкан, Азамат маъжурдек туюлди. Шундан сўнг у билан учрашиб, қандай йўл билан ундан видеокамерани олиш ҳақида бошқотира-қотира ўрнига кириб чўзилди. Осмондаги саноксиз юлдузларга термулди. Назарида ногаҳон бир юлдуз учгандай бўлди. Яхшилаб разам солиб юлдузни ўз ўрнида кўрди. Уй ўйлавериб тонгга яқин ухлаб қолди.

Ниманингдир синганини эшитиб уйғониб кетган Элбекнинг боши зирқираб оғриётган бўлса-да, тунги хаёллар уни тарқ этмаганди. Шу боис соатга қаради. 9 га яқинлашаётган экан. Апил-тапил кийиниб йўлга тушди. Тўғри Аэропорт мавзесида яшовчи Азамат Холиқовни кига йўл олди. Унинг уйда эканлигидан қувонган Элбек сир бой бермай, худди қадрдон кишини учратгандай ҳол сўрашар экан, максадга ўтди:

— Азамат, оғайни, бугун соат 12.00 ларда ЖБИ (темир-бетон ишлаб чиқариш) заводи олдидаги ҳарбий қисмда тадбир бор. Камера билан бориб тасвирга олсак, нақд 5000 сўм беришаркан.

Азамат ҳам унинг таклифига иккиланмай рози бўлди.

Тез орада икковлон ғилофга солинган камерани олиб йўлга тушдилар.

Анча йўл босиб, Тўполанг дарёсининг соҳилига чиқиди. Бу пайтда қуёш ерга олов пурқаётгандай кун қизиб кетган, дарё бўйидаги харсанглардан ҳовур кўтариларэди. Шум хаёллар билан келаётган Элбек ёнидаги Азаматга кўз қирини ташлади. Узоқларга термулган ҳолда хотиржам қадам ташлаётган Азамат гарк терга тушган эди.

— Қара, оғайни, кун ҳам роса қизидими-а? Узинг ҳам роса терга тушибсан-ку! Муздек сувда чўмилиб бир маза қилмаймизми?

— Йўқ, менга совуқ сувда чўмилиш мумкин эмас, бўйрагим оғрийди.

— Эҳ, аттанг... — деди Элбек базўр. Ниятини сездирмаслик учун ичиди пичирлади: «Чўмилганимда борми, ўзим билардим сени нима қилишни. Камера эса менга қоларди. Тўй-тантаналарда кимсан Элбек видеоки бўлиб, ялло қилиб юрардим. Афсус...»

G'UYONVANDLIK — ILLAT

Мол-давлат деб инсон деган табаррук номга доғ тушираётганларни, қабих ишга қўл ураётганларни ким деб аташ мумкин? Нарпай туманидаги марказий бозор дарвозаси ёнида безовта турган икки йигит атрофга олазарак қарайди. Айби борнинг оёғи қалтирар деганларидек, ўтган-кетган уларга «мана улар» деб бармоғини нуқидигандек хавотирланишар эди.

Очилнинг тоқати тоқ бўлди. Ёнида уст-ма-уст сигарет тутатаётган Қодирга қараб ўшқирди:

— Шу жойни айтганмидинг? Нега дарағи йўқ?

— Эй, нималар деяпсан? Озиқ-овқат магазинининг ёни деб бир эмас, бир

Заводнинг олдида келганларида Элбек яна хийла ишлатди.

— Шу ерда бир киши билан учрашамиз деб келишгандик. Бизни кутиб турмоқчиди. Негадир келмапти, қани бир оз кутайлик-чи, балки келиб қолар, — дея узоқларга алангларкан, соатига қараб қўйди.

2003 йил июн ойининг ўрталари. Ёзнинг ойдин тунлари

ортда қолиб, тўлин ой ботган қора тунда кўзига уйқу келмай ётган Элбек у ёнига ағдарилди, бу ёнига ағдарилди — бўлмади. Тонг ёриша бошлади-ми, у ҳамон бедор. Чунки қилади-ган иши бўлмаганидан кейин кундузлари ҳам уйқу билан кунни кеч қилади. Олисдан итларнинг ҳуриши, чигирткаларнинг чириллаши, ахён-ахёнда ҳўрознинг қичқирғи эшитилиб турар эди. Бир пайт сўрининг ёнидаги дарахтга келиб кўнган бойўғли икки марта «нола» қилди. Элбек бойўғлининг нохуш чинқирғига парво ҳам қилмади. Бошқалардек ирим қилиб, ваҳимага ҳам тушмади. Ётган жойидан туриб ўтираркан, чуқур ух тортди.

Шу аллозда тушликка қадар ўтиришди.

— Сиз кутган одам келмади. Тушдан сўнг тўйга боришим керак. Ҳозир бу ердан кетмасак кечқоламан, — деди Азамат ўрнидан тураркан. Элбек унга эргашди:

— Майли, кетдик. Хайронман, ўша одам албатта шу ерда учрашамиз деган эди. Балки бирор сабаб билан тadbир қолдирилган-дир.

Йўлда ўша таклифни яна қайтарди:

— Азамат, кун роса исиб кетди. Бир чўмилайлик.

— Биринчидан, тўйга кечикаяпман, иккинчидан касал бўлганман, менга чўмилиш мумкин эмас.

Таклифи яна рад этилган Элбекнинг жажли чиқди. Қирғоққа яқин юрган Азаматни сувга итариб юбормоқчи бўлди-ю, атрофдаги одамларни кўриб, фикридан қайтди. Аламга ушбу воқеадан сўнг икки кун уйдан ҳеч қайсига чиқмай ётди.

...Зим-зиё тун. Сукунат. Супада бир шарпа бедор ўтирибди. Элбек бу кеча ҳам янги режа тузмоқда. Дарахтга келиб кўнган бойўғли чунан «хонши» қилдики, бу сафар ҳатто Элбекнинг этлари жимирлаб кетди.

...Туни билан ёмон тушлар кўриб уйғонган Сайдали лоҳас бўлиб ўрнидан турди. Шу тобда кўнганга қил сизмас эди. Шундай бўлса-да ишга йўл олди.

Бу пайтда эски таниши Элбек уни излаб уйига, И. Диевров номли

ширкат ҳўжалигининг «Янги турмуш» маҳалласига борган эди. Уйидагилар Сайдалининг ишга кетганини айтгандан сўнг у тўғри «Сариосиёпахта» акциядорлик жамиятига келди.

Сайдалини узоқдан кўрган Элбек қулоч ёзиб у билан ўн йил кўришмаган қадрдонлардай салом-

лаш заводининг каръери орқали юришга таклиф қилди.

Бироз юрганларидан кейин атрофга кўз югуртирди. Ҳеч ким кўринмади. Пайтдан фойдаланиш учун гап бошлади:

— Сайдали, калла қургур панд берди-ку. Куннинг иссиғи бошимга таъсир қилдими дейман-ов. Ахир

деокамерани секин ерга қўйиб, Сайдалига орқа томондан яқинлашди. Уни жарга итариб юборди-ю ўзини четга олди. Пастга қулаётган Сайдали орқига бир мартагина қарашга улгурди, холос...

Элбек ерда турган видеокамерани қўлига олиб жарга қаради. Бу пайтда шериги аллақачон сувга гарқ

КАРЬЕРЛАРНИ ҚОҒИЛЛИК

лашди. Уни ғамгин ҳолда кўриб: «Ха, нима бўлди, тинчликми? Еки мазанг йўқми? Хомуш кўринасан, оғайни», — дея кўнгил сўраган бўлди.

Сайдали эса «Ўзим шундай...» деб қўйди, холос.

— Бугун ЖБИ заводига байрам. Шу байрамни тасвирга олишни гаплашиб қўйганман. Нақд 8000 сўм беришарди.

Сайдали эса унинг гапларини эшитмагандек жавоб бермади.

— Э, оғайни, қовоғингни оcsанг-чи. Баҳонада бир кўнгул ёзиб келасан. Қани бўл, ҳаракатингни қил. Айтилган жойга эртароқ борсак яхши бўларди, — дея Элбек уни қистовга олди.

— Ундай бўлса, сиз бораверинг. Мен ҳозир ишдан жавоб олиб, орақангиздан етиб бораман, — деди Сайдали.

Бу сафар Элбек режасини ўзгартирди. ЖБИ заводига яқин йўлдан борамиз деб Сайдалини тош сара-

биз бораётган йўлнинг бошини сув ювиб кетган-ку. Изимизга қайтмасак бўлмайди. Сеняям овора қилдим, камерани менга берақол. Камерани қўлига олди. Келган йўлдан орқага қайтди. Элбек яна ролга кирди:

— Ҳали вақт борга ўхшайди. Юр, шу баҳонада каръерни бир томоша қилиб кетайлик. Бу ернинг манзарасини кўрмабсан дунёга келмабсан, — дея уни — каръер томонга бошлади.

У каръер деб атаган жой бир чуқурлик бўлиб, бу ердаги тошшагалар қазиб олинаверган, 50-100 метр пастда баҳор ёмғири, ҳар хил сизот сувлар оқиб тушиши натижасида қўл ҳосил бўлган. Баланд-дараган киши мавжлашиб турган қўлга беихтиёр маҳлиё бўлиб, ҳаёлга берилиш тайин эди.

Сайдали ҳам шу ҳолатга тушиб, пастга термулиб қолди. Пайтдан фойдаланган Элбек қўлидаги ви-

бўлган эди.

Қиңғир ишнинг қийғи қирқ йилдан кейин ҳам чиқади дейдилар. Ушбу қотиллиқни 23 ёшли Элбек Имомов содир этганлиги тез орада фош қилинди. Суд ҳукмига қўра у узоқ муддатга озодлиқдан маҳрум этилди.

Бекорчидан худо безор дейишарди. Бугунги кунда ишлайман деган одамга имконият етарли. Минглаб ватандошларимиз тинмай меҳнат қилиб, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Ишламай, жамиятга фойдаси теғмай юрган кишиларнинг қўлидан эса жиноятдан бошқа нима ҳам келар эди? Жиноятга эса ҳар доим жазо муқаррар.

М. МАМАТМУРОВОВ,
Сурхондарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси.
С. НАМОЗОВ,
бўлим прокурори

неча марта тушунтирганман.

— Узоқ кута олмаймиз... Яна беш дақиқа! — деди Очил соатига қараб.

— Сени билмадим, менинг олдинги «ўтиришим»да шу ернинг «поставойи»и қатнашган. Мени яхши танийди. Бирон жойда пойлаб турган бўлиши ҳам мумкин.

Шухратнинг юраги орқасига тортиб кет-

либ қўйди.

— Гап бундай, — деди Очил. — Мол тайёр. «Анави»нинг 3 тупини майдалаб, қутичаларга жойлаб қўйдим. Харидор топиш сенлардан. Ўзи кўп эмас, 243,5 грамм қилди. Тегирмонбошилқларни яхши биласанлар, кўпдан бери менга ёвқараш қилиб юришибди. Шу сабаб у ерга «кли-

ентлар»нинг бориши шарт эмас.

Шундан сўнг у Эшмаматга маъноли қараб қўйди.

— Харидорни сен топасан, лекин аҳтиёт бўл. Нарҳига кўп талашма. Мўлжалга яқинлашса бўлди...

Орадан уч кун ўтиб Очилнинг эшигини икки шериги тақиллатди.

— «Клиент» топдик, ишончли киши. Қанча бўлса оламан деяпти, — деди Қодир чўнтагидан бир даста пул чиқариб.

— Қанча бу ерда? — деди Очил иши юришаётганидан суғониб.

— 65 минг. 50 минг сеники. Олиб чик, — деди Эшмамат тезроқ кетиш илнжиди.

Эндиги вазифа ўзларини Аҳмад, Комил ва Насиба деб таништирган харидорлар билан учрашиб, ваъдани бажариш қолганди. Яширинча наркотик моддалар билан олди-сотди қилиб юрган оғуфурушларнинг бу сафарги «ов»лари бароридан келмади. Эшмамат Т. 203 грамм нашани Каттақўрғон шаҳар Усмон Юсупов кўчаси чоррахасида харидорга 30 минг сўмга обораётган вақтида ИИБ ходимлари томонидан ушланган. Унинг икки шериги ҳам бирин-кетин далилий ашё билан қўлга олинди. Уларнинг ёнидан ва уйларидан топилган 541,5 грамм марихуана йўқ қилинди.

Қонун барчага баробар. Суд ҳукми билан Очил К., Қодир С. ва Эшмамат Т.лар узоқ муддатга озодлиқдан маҳрум этилдилар.

Баҳодир БОЙЗОКОВ,
Республика Бош прокуратураси бошқарма катта прокурори

УЧ ОҒУФУРУШ

ди. Назарида уйига яшириб қўйган захри қотилни топиб олишаётгандек туюларди. Узоқдан шошиб келаётган учинчи ҳамтовонини кўриб ҳовуридан тушди.

— Э, бормисан? Адашиб қолдингми девдик, — деди Очил Эшмаматни ичкарига бошлар экан...

Бироздан сўнг учовлон бозор четигада чойхона сўрисида жойлашди. Атрофдагиларнинг эътиборини тортмаслик учун Қодир хонтахта устига нон-чой олиб ке-

YAQIN O' TMISH KIRDIKORLARI

МАШХУР ФИРИБГАРНИНГ СЎНГГИ ТИЛАГИ

1953 йилнинг 10 марти. СССРда мотам. Москва аҳолиси мотам либосида. Аёллар қора либосда, эркекларнинг биллагида қора тасма: совет халқи ўртоқ Сталин билан видолашув маросимида чиққан. Бундай маросим ҳар доим ҳам бўлавермаслигига кўпчилик қатори ақли етган Ян Рокотов кўчага шошилди. Қолаверса, у ҳам анчадан буюн «халқлар отасини» тобтудга кўришни орзу қилар эди.

Гулчамбарларга бурканган тобтудда оқ мундир кийдирилган генералиссимус ётар эди. У билан видолашмоқчи бўлаётганларнинг охири кўринмасди.

Фахрий қоровул ёнида турган партия раҳбарларнинг қиёфасидан ҳадисиз мунг, қайғу ёғилар, улар орасида айниқса Хрущевники ошиб тушган эди. У гўё бошига тушган ғамни бошқалар билан бўлишгиси келгандай тез-тез одамларга кўз ташлаб кўяр эди. Мана шу лаҳзада Ян Рокотовнинг ҳаёлига саркаш ўй келди. У образга астойдил киришиб кетган Хрущевнинг нигоҳини пойлаб бошлади. Тобут ёнига яқин келган чоғида унга ҳамдардлик излаб тикилган коммунистнинг кўзлари бақрайиб қолди. Ян Рокотов унга қараб юзани буриштирган кўйи совуқ тиржаибди турарди.

Бўлажак бош секретар чорасиз қолди. Рокотов эса унинг ҳозир ҳибсга олишга буйруқ беролмаслигини тушунар, шунинг учун шундай беадабликка журъат этган эди.

Хрущев йиллар ўтиб ҳам ўша нусханинг қиёфасини унутмади.

— Менга неча йил беришади? — узундан узок терговлардан қарчаган Ян Рокотов дабдурдудан сўради терговчиндан.

— Қонунга кўра қонқонун ўйлаш операциялари учун беш йилдан олти йилгача, умумий тартибда, — жавоб берди терговчи. — Терговчи қалғиларингиз, айбни тан олганингиз, оқни ва савимий жавобларингизни инобатга олиб прокуратура беш йил сўрайди. Агар колонияда ҳам ўзингизни яхши тутсангиз, уч йилдан сўнг қарабисизки, «яна Бродвейни танг қилиб» юрасиз...

— Уларни, хусусан, мана бу нусхани қандай жазо кутмоқда? — сўради Хрущев Ян Рокотовнинг суратини бармоғи билан нитаб.

— Амалдаги қонунга биноан беш-олти йиллик қамок...

Хрущевнинг юзидаги норозилик ўнгисиз вазият пайдо қилди.

— Олий Совет президиуми валюта ва контрабандага оид жиноятлар учун жазо муҳлатини ўн беш йилгача узайтирган, — тушунтиришмоқчи бўлди генерал. — Лекин бу қарор айбланувчилар ҳибсга олинганидан кейин қабул қилинган, уларга буни қўллай олмаимиз...

Бош секретарнинг юзи баттар тундлашди.

— Агар қўллайдиган бўлсак, Фарбнинг бизга муносабати салбий томонга ўзгариши мумкин.

— Сутдан оғиз қуйиб, қатикни ҳам пудлалчянимиз денг! Муттаҳамлар отилсин!

Қатл қилинган эмигрантдан ўн минут ўтиб генерал Тихий кабинетда Ян Рокотовнинг минглаб саҳифани ташкил этган, машинкада ҳарфсала билан терилган «дело-сини» юзичи бор варақалар ўтирди. «Я» лақабли бу жиноятчи генерал учун жумбоқлигига қолди. Ким эди бу «стиляга» авантюрачи? Жиноят оламида нега

1960 йилнинг декабрида Фарбий Берлин сафаридан қайтган Хрущевнинг алами чексиз эди. Бу галги сафари чоғида уни ёмон «тузлашди». Немисларни «қора бозор»га йўл очиб қўйганликда айблаган ўртоқ бош секретар фарблик ҳамкасбларининг «Москва «қора бозори» олдида Берлинники ҳолва» деган гапидан ёмон ўсал бўлди. Москвага қайтиши билан КГБ раҳбарларидан тушунтириш талаб қилди. Хрущевнинг саргузаштларидан вақтида хабар топиб, ўзини химоя қилиш учун етарли асос тайёрлаб қўйган генерал Тихий аллақачон тегишли органлар томонидан Москва «қора бозор»ининг бarchа «қироллари» ҳибсга олигани ва улар устидан жиноят иши кўзгатилагани ҳақида ҳисобот берди. Рокотов, Файбишенко ва Яковлевлар улар ичида энг йириклари эканлигини ҳам илова қилди.

Уларнинг фотосуратларини Хрущевнинг столига ёйиб ташлаган КГБ генерали Тихий етарлича синчков ва фаросатли одам эди. Суратларни қараб чиқаётган бош секретарнинг Ян Рокотов суратига узок тикилиб қолгани ва шу аснода галати аҳволга тушгани унинг эътиборидан четда қолмади. Аммо бу ўзгаришнинг сабабини тушунолмади.

бунча тез танилди? Нега омад уни ҳамиша қувиб юрди?

Ва ният, унда ўртоқ Никита Хрущевнинг қандай ўчи бор эдики, беш йиллик қамок жазоси ўрнига ўлимга мажбур этилди?

— Сиз ким бўлишни орзу қилгансиз, — сўради синчков терговчи нима учундир. — Машхур авантюрачи бўлишни. — Нимадан бошлагансиз? Биринчи «ишингиз» ҳам қойилмақом эрмимаган. — Йўқ, унчаликмас. Азмимаган иш эди.

1955 йилнинг кўншли июл кўнларидан берида район миқёсидаги мансабдорлардан бирининг ўйи олдида юк машинаси келиб тўхтади. Мебель ташинишга мўлжалланган фуругон бикинидаги ёзувлар ва экипаж бу улов комсомол топиригини бажарishi учун келганидан дарак берарди. Шу кунни район миқёсидаги мансабдор ўртоқ Шкуро янги уйга кўчаётган эди.

Ўртоқ Шкурони фуругоннинг аҳоли қириқтирмади, лекин қайфиятини бузгиси келмади. Мебеллар фуругонга ортқилди. Улов йўлга тушди. Унинг имиллаб юриши, ҳар қадамда бузилиши, ҳайдовчи-юкловчиларнинг ҳурматсизларча муносабатидан фиғони фалакка чиққан ўртоқ Шкуро агентлик бошлигининг танобини тортиб қўйиш учун тақси ушлаб унинг идораси томон жўнади. У кетиши билан фуругон ҳам жойидан жилди, фақат номаълум тарафга. Ўртоқ Шкуронинг янги уйи мебелсиз қолди.

Бу Ян Рокотовнинг биринчи афераси эди.

— Сиз бу фирибгарликни нима учун уюштиргансиз? Мебеллар қимматбаҳомиди? — сўради қизикувчан терговчи «Я»дан.

— Нима десам экан, тўғрисиани айтганда бизни мебеллар унчалик қизиқтирмаган. Шўнчаки, оташин коммунистга сабоқ бўлиши учун уюштирганман. Дохийлар, партия ҳақида ҳурматсизлик қилмайлманми?

— Хечқиси йўқ. Сизга ўхшаганлардан буни кутса бўлади. Яхшиси, кўп пул келтирган биринчи ишингиз ҳақида гапириб беринг...

1956 йили москваликлар турмушида жумбоқли воқеалар юз бера бошлади. Минглаб кишилар ҳаловатини йўқотиб, бир-бирига почта жўнатмалари йўллай бошлади. Зўр бериб қимларгадир пул жўнатаётган одамлардаги гайратни таъ-

рифлаш қийин эди. Почта хизмати зўрга ишини эпларди.

Тезда барчаси аён бўлди. Москваликлар (совет граждaнлари!) қиморга пул тикмоқда эдилар.

Аслида французлардан қолган бу фирибгарлик усулини инқилобдан олдин спорт жиҳозлари билан савдо қилувчи бир фирма қўллаган эди. Фирма аъзолари ўйинида иштирок этганларга эллик рубллик велосипед ўн рублга берилишини эълон қилди. Ўн рубл йўллаган талабгорга ўйинда иштирок этишни истаган тўрт кишига ўн рублдан сотиш учун тўртта бланка жўнатилган.

Арзимаган пулга велосипедли бўлиш истагидида ана шундай танишлардан йилтилган кирк рубл фирмага жўнатилса бас, велосипед сизники. Ушанда биринчи бадал — ўн рубл тўлган минглаб одамлар ўйинга қўшилишни истовчи яна тўрт лақмини тополмай сарсон бўлишган ва ўн рублдан воз кечиб қўя қолишган эди.

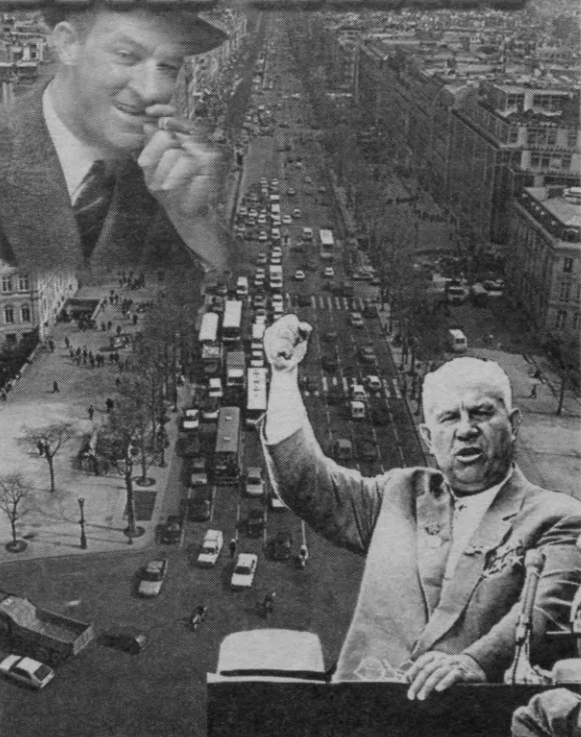
Эллик олтинчи йили ҳам москваликлар шаклан бошқачароқ, мохиятан худди шундай фирибгарликка лақа тушушди. Уч турдан иборат бу ўйин Ян Рокотовга жуда катта даромад келтирди. Мўмай пул топиш илинжиде пул тиккан одамлар эса доддини қимга айтаришни билмай қолавершиди.

Шу аснода «Я» Жузеппе Калостро, Уильям Хейс, Павел Шпейер, Николай Савин, Остап Бендер каби машхур авантюрачилар даражасига кўтарила борди. Фирибгарлар ва авантюрачилар табиатини тушуниш қийин-у, лекин улар бир нарсаси билан ажралиб туради: ўз умрининг қадрига етмаган, бойликни елга совиришдан бошқа нарсани билмайди-ганлар ҳисобига ҳаётдан лаззатланиб яшагача интилиш.

СССР тўйхусиз бир қўрғон бўлиб, бу ернинг одамлари девор ортидаги одамлар ҳаётидан бебаҳар эдилар. Турган гапки, фарблик фирибгарлар қўллайдиган усуллар ҳали СССРга кириб келмаган, шунинг учун ҳам хорижда ҳеч ким ишонмай қолган, сийқаси чиққан фирибгарликлар ҳам «қизил империя» ичида иш бериши мумкин эди. «Я» томонидан амалга оширилган сохта пул операцияси ҳам шундан далолат берган эди.

Тергов анча эркин олиб борилгани учун «Я» қонун химоячиларидан кўп нарсани ашириб ўтиргиси келмади. Унинг жавоблари савимий эди.

— Нима деб ўйлабсиз, — сўради терговчи, — сизнинг совет қонунларига риоя этмай яшашингизнинг сабаби ни-

мада эди?

— Менимча, динсизликда, эътиқодим йўқлигида...

— Аниқроқ гапирсангиз.

— Ҳукумат худо йўқ дейди, лекин зоҳидликни талаб қилади. Агар дунё ортироқчи бўлсанг қонунни бузишингга тўғри келадди, унда ҳукумат сени жазолайди. Дунёдан воз кечсанг, топинадиган ҳеч вақонг йўқ. Менимча, одамни жиноятга динсизлик бошласа керак...

Эллигинчи йиллардан бошлаб Москвадан хорижлик сайёҳларнинг қадами узилмай қолди. Улар қудратли қасаба уюшмалари, бепул мактаб қасалхоналари бор мамлакат пойтахтини кўриш ва ҳайратланиш учун келишар эди. Кўчаларида гангстерлару фохишлар изғимайдиган, ҳар қадамда рекламалар осиб ташланмаган Москва уларни қойил қолдирар эди.

«Интурист»ларни фақат бир нарса ранжитарди: совет рублининг чет эл валютасига нисбатан курси адолатсиз белгиланган эди. Турган гапки, «интуристлар» давлат курсидан «қора бозор» курсини афзал билишарди. Лекин совет қонунларини бузишга ҳар қандай ажнабий ҳам журъат қилавермасди. Бироқ, валютатўлушларнинг ўзлари уларни қидириб келар эди. Улар сурув ортидан тушган бўйдай сайёҳларнинг изидан лўқиллаб юришарди.

Бундай олиб-югуришлар «Я»нинг тезда жонига теги. Бу зерикарли ишнинг масштабидаги машғулот эмас эди. «Я» ушбу соҳанинг усталарини ўз бизнесига жалб қилди. Адашмади. Ана шу «чаргагентлар» орқали ажнабийлардан валютани сотиб олиш ва хорижга чиқаётган совет граждaнларига сотиш операциялари устидан назорат ўрнатди. Бу жиноий фаолиятдан «Я» ҳақиқий бадавлат олмагача айланди. Энди у Москва «қора бозори»нинг энг йирик тожирини сифатида тан олинди.

Эллигинчи йилларнинг охирида Москва ҳарбий академиясида қўллаб-арбобиётлари тахсил олар эди. Ушундан узок лекциялардан зериккан ана шу араб йигитлари қисқа муддат ичида «қора бозор»ни гуллаб бoшлагачи. Ўз қобилиятларини контрабандада намоён қилишди: уларнинг махсус камарларига жойланган Николай подшо даврида зарб қилин-

ган тилла тангалар араб мамлакатларида чиқиб кета бошлади. Бундай камар билан бир чиқишда 500 тагача 10 рубллик тилла тангани олиб чиқиб кетиш мумкин экан. «Николай танга»нинг «қора бозор»даги нархи совет пулида 1500-1800 рублга тенг эди. 1960 йили араб контрабандачилари устидан иш кўзгатилаётган ўтказилганда бундай тангалардан 20 кг дан ортиғи ушлаб қолинган.

«Я» араб офицерлари билан қизиқиб қолади ва улар билан ҳамкорлик қила бошлайди. Шу билан тилла контрабандасини ҳам ўз қўлига олади. Бир вақтнинг ўзида 74 араб офицери у билан олди-берди қилар, бошқача айтганда унга ишлар эди.

Олтмишинчи йилнинг кузида унинг изига тушушди. Энди «Я» СССРда қолмаслигини тушуниди. Бу пайтда у Фарб мезонлари билан ўлчганда ҳам бадавлат саналар эди. Араб офицерларидан бири унга Одесса, ундан Истанбул орқали қочибга ёрдам беришини айтди.

Бироқ режа амалга ошмади. Совет милицияси ва КГБ яхши ишлади. Улар ўйлаган режа изкуварларни қалғита олмади. Уни воқзал юкхонаси олдида ҳибсга олишди.

Суд икки кун давом этди. 1961 йилнинг 1 июлида совет суди Ян Рокотов ва бошқа «қора бозор» «қироллари»ни ўлим жазосига ҳукм қилди.

Қатлдан бир кун олдин, кечаси генерал маҳкумнинг олдида қолди.

— Мени жаллод санам. Биз қўлимиздан келганини қилдик. Бироқ Хрущевнинг буйруғи шундай бўлди, унинг сиз билан шахсий ҳисоб-китоби бўлганга ўхшади. Биласиз, суд ҳам бундай пайтда ҳеч нарсга қилолмайди, — деди у аллақачон тақдирга тан бериб қўйган Рокотовга.

Махсус индамади.

— Мен сиз учун нима қилишим мумкин, — деди генерал «сўнгги тилагингиз» дегандай оҳанда.

— Мен Москва билан хайрлашсам дегандим. Тўшунман, менга энди Бродвейда кезишга руҳсат йўқ. Ҳеч бўлмаса... машина деразасидан сўнгги бор томоша қилсам...

Совет «қора бозор»и «қирол»ининг сўнгги тилагини амалга оширдилар.

Хориж матбуотидан Шавкат ЁДГОРОВ таржима қилди

SARGUZASHTLAR OLAMI

«Сўнгги қахрамон» кўрсатувини кўпчилик қизиқиб томоша қилади. Иштирокчиларнинг ажойиб саргузаштлари, машаққат ва матонатлари томошабинни бефарқ қолдирмайди. Бу кўрсатув қандай пайдо бўлгани ҳам мухлисларни қизиқтирса керак. «Сўнгги қахрамон» номли ўйин дунёда «Survivor» (яъни, тирик қолган) номи билан жуда машхур. Бу ўйин бундан икки йил олдин АҚШда пайдо бўлган. Ушанда Робинзон Крузо бўлиб яшаш хохиши юз минглаб турли ёшдаги америкаликларни илҳомлантириб юборган эди. Лекин Ҳинд океанидаги кимсасиз оролда бу «завқ»ни тотиш 16 кишигагина насиб этди. Машаққатли синовлар натижасида ҳар уч кунда биттадан одам қамаиб борарди. Ўйин шартига кўра, энг кучсизлар оролни тарк этиши лозим эди.

Унинг довюрраклиги 1 млн. долларга баҳоланди.
Қўшни оролда кўтқарув гуруҳи яшайди.
Уларнинг ҳаёти сугурталанган.
Тегирмонга тушса бутун чиқадиغانлар.

Синовларга бошдан охиригача битта одам бардош берди. У довюрраклиги, баҳодирлиги учун миллион доллар билан тақдирланди. Бу дастур саргузаштларини бутун мамлакат экран орқали кузатиб борарди. Бунга қадар эса ҳеч бир теледастур 100 фоизлик аудиторияга эга эмас эди. Шундан сўнг Европа ва Осиёда шу каби шоулар ташкил этилди. Россия бу давлатларнинг йиғирма биринчиси бўлди. «Сўнгги қахрамон» ОРТ ва Украинанинг «1+1» канали ҳамкорлигида пайдо бўлди. Муаллифлар мақсуд лойиҳани шу дейишни ҳам, ўйин дейишни ҳам ёқтиришмайди. Ахир, ўйин ўйин эмаслиги шундоқ кўриниб турибди-ку. Атрофда ўрма-лаб юрган кўрт-кумурсоларнинг заҳарли эмаслигига ким қаролат беради? Ўт-ўланлар орасида ваҳший жонотлар, дарактларда ёввойи маймунлар... Ҳеч ким жаннатга келиб қолдиқ деймайди. Иштирокчилар жойлашган Бокс дел Торо кимсасиз оролида тропик илғимга ҳос флора ва фауна мавжуд. Бу ерда улар ичадиган сувларини топишлари, ўзларини овқат ва бошлана билан таъминлаши керак. Ҳа, буни яшаш учун кураш дейдилар. Оролда сўнгги қахрамон бўлиб қолиш осон эмас. Аммо шохсўпани эгаллаш учун нима қилмоқ керак?

Бўнинг қондаси «Survivor» қондасига ўхшаб кетади. Иштирокчилар иккита қабилига: кўк — «тортуғас» (тошбака)лар ва оловранг «логар-тос» (калтасека)ларга бўлинади. Аммо бу команда эмас. Ҳар бир қабилада 8 тадан одам бўлади. Иштирокчиларга битта имтиёз берил-

ди: ташқи дунёдан фақат битта нарсаси олиш мумкин. Тажриба шуни кўрсатадики, кўпчилик одамлар энг яқин одамларининг суратини, тумор ёки юрагига яқин нарсани олишаркан. Иштирокчилар ўйин давомида бир неча кунда бир марта махлиса йиғилиб, оролни тарк этиши керак бўлган кишини танлашади. Иштирокчи иккита сабаб билан ўйиндан чиқиши мумкин: шароитта кўнкул-маса (яъни, қўлда балиқ тутолмаси, палимадан кокос қоқолмаси...) ёки юриш-туриши билан ўйинга мос келмаси (ўзини бошқалардан олиб қоч-са). Агар иштирокчининг руҳияти мос тушмаса оролни ўз хохишига кўра ҳам ташлаб кетиши мумкин. Натижада охири у ерда икки нафар финал иштирокчиси қолади ва уларга 3 млн. рубл насиб этади.

Дарвоқе, гайритабиий воқеа ёки бирор кўнгилсизлик юз берса, зудлик билан ёрдам етиб келади. Чўки қўшни оролда Фавкуллода вази-лар вазиригининг кўтқарув гуруҳи ва кўрсатувини суратта олиш гуруҳи яшайди. Улар учун барча шароит яратилган.

«Сўнгги қахрамон» кўрсатувининг бошловчиси оролда бўлаётган воқеаларни шарҳлаб боради. У танлов натижаларини эълон қилиб, ҳар хил мусобақалар ўтказди. Ким унда яхши натижага эришса, мукофот тарика-сида тараққиётнинг бирор тўхфаси берилади (масалан, уйга қўнғирқоқ қилиш). Аввалига бошловчилик учун танлов ўтказилди. Муҳлислар икки ҳафта мобайнида ОРТнинг сайтига таклифларини билдиришди. 16 та номзод ичидан 3 нафар бошловчи қолди: Николай Дроздов, Николай

Фоменко ва Сергей Бодров. Авва-лига Фоменко юқори овозга эга эди, кейин Бодров ундан ўзиб кетди ва охириги дақиқаларда 53 та овоз фарқи билан ютиб чиқди. Ҳа, Сергей Бодровни бошловчиликка томоша-бинларнинг ўзлари танлашган эди...

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, 16 иштирокчининг ҳам ҳаёти сугурта-ланган. Аммо бу лойиҳа муаллиф-лари кимнингдир ҳаётида фожеа бўлишига йўл қўяди дегани эмас. Шундай бўлса-да, оролдаги ҳаёт киши руҳиятига таъсир этиш эҳти-моли бор. Шу боис кўрсатув танло-вида 3 нафар психолог ҳам қатна-шади. Иштирокчилар илк саралаш босқичида психологлар тузган са-

воллар бўйича сўхбатдан ўтадилар. Руҳияти беқарор, кайфияти ўза-рувчан кишилар ўйинда қатнаша олишмайди. Шунингдек тиббий кўриқдан ҳам ўтлади, сурункали касалликлар билан оғирганлар си-новдан ўта олишмайди. Лойиҳа му-аллифлари талабгорларга жуда қий-ин бўлади дейишди. Бу қўрқитиш эмас, тўғриси ҳам шу. Психологик тренингдан сўнг иштирокчилар жи-моний машқлар билан шуғуллани-шади, чўки уларнинг муваффақ-қияти куч ва чидамга боғлиқ.

Сўнгги қахрамон бўлишни хоҳ-ловчилар орасида эркаклар аёллар-дан кўп эди. Буни тушунас бўлади. Талабгорларнинг энг қариси 63 ва энг ёши 18 ёшда. Психологлар бу ўйинга қизиқиш сабабини икки нарс-а билан изоҳлашади. Биринчидан, инсон ўзини экстремал ҳолатларда синаб кўришни ёқтирса, иккинчидан бу болалиқдаги Робинзон бўлиш орасини амалга ошириш учун бир имкониятдир.

Аҳамият берган бўлсангиз, бу ўйин бизнинг телевидениеда ҳам бошқачароқ кўринишда пайдо бўлди. «Ўзбекистон» телеканалдаги «Ан-тика-шоу» кўрсатувини гарчи «Сўнгги қахрамон»нинг издоши бўлса-да, уни бу кўрсатув билан таққослаб бўлмай-ди. Оддий, осонгина шартлардан иборат бу кўрсатув саргузаштларни эслатади. Иштирокчилар бор-йўғи 7 нафар. Уларни робинзонлар дейиш қўлғили бўлар. Муслмончилик аста-секин деганларидек, вақти келиб ушбу кўрсатувни мукамал кўриш истиға-дамиз.

Соҳиба ХАЙИТБОВЕ,
Моҳира ШОДМОНОВА

PROKURATURA FAXRIYLARI HAQIDA HIKOYALAR

Одам ёши ўтган сайин ўзанини топган дарё-дек соқиналашиб, ҳаёт ҳақидаги мулоҳазалари янада теранлашиб бораётган. Узок йиллар про-куратура тизимида ишлаган Қуддус Мамедов билан бўлган сўхбатимиз жараёнида кўнгал-дан шу гап кечди.

ЯХШИЛИК ЕРДА ҚОЛМАГАЙ...

Қуддус Мамедов 1940 йилда Самарқанд вилоятининг Каттакўрғон шаҳрида Замон ака ва Зулайхо аялар хонадонига дунёга келди. Урушдан кейинги оғир йилларда Нурота туманида дарслар ўзбек тилида ўтказила-диган мактаб йўқлиги туфайли рус мактабида тахсил олди.

Умрини қонунчилиқни мустаҳкамлашдек машаққатли ва масъулиятли ишга бағишлаган отаси — Замон Мамедовнинг изидан борган Қуддус ака шу йўлда иззат, обрў топти.

— Нафсининг жловини бўш қўйма, ақл билан иш тут дер эди отам. Умр бўйи шу ўғитга амал қилдим, — дейди Қуддус ака падари бадурковини эслаб.

Инсон характери аввало оилада шаклланади. Қуддус акадаги инсоний-лик, адолатпарварлик, фидойилик отамерос фазилатлардандир.

Илк иш фаолиятини Самарқандда бошлаган Қ.Мамедов изланувчан-лиги, интеллектуал салоҳияти, тўғрисузлиги туфайли тез орада раҳбари-ятнинг эътиборини қозонди. Республика прокуратураси талаби билан Сурхондарё вилоятига ишга юборилган ёш прокурор тизимда ўз ўрни, мавқеига эга бўла бошлади.

1979 йил май ойидан Бухоро вилоят прокуратураси умумий назорат бўлим бошлиғи лавозимида фаолиятини давом эттирган Қуддус ака шогирдларига нисбатан талабчан бўлса-да, ўрни келганда меҳр кўрса-тишни ҳам биладиган инсон. Ўз касбининг билимдони бўлган ҳуқуқшу-носнинг прокуратура тизимида илб борган ибратли фаолияти бир неча марта республика миқёсида оммалаштирилган. Бугунги кунда унинг ўнлаб шогирдлари қонунчилиқни мустаҳкамлаш йўлида фидойилик кўрса-тиб келмоқда. Республиканинг турли вилоятларида фаолият кўрсата-ётган М.Наимов, Ҳ.Махмудов, Бухоро вилоят прокуратураси ходимлари М.Воҳидов, М.Шодиёев, жиноят ишлари бўйича вилоят суди раиси Ш.Раҳ-монов, Қоровулбозор тумани прокурори Ф.Махмудов шулар жумласи-дандир.

— Эришган ютуқларим, топган обрў-ҳурматим замирида устозларим Омон Насуллаев, Алексей Палловский, Вали Қосимов, Турсун Остонов-ларнинг меҳнати муқаммас. Устозларимнинг руҳи олдида умр бўйи қарздорлик ҳиссини туйиб яшайман. Улар мустабид тузум даврида бўлса-да, эл-юрт ташвишига шерик бўлишган. Шундай ишлашга мени ҳам ўргатишган, — дея ёшлик йилларини хотирлайди Қуддус ака. — Ўша пайтларда қонунларни ишлаб чиқишда мукамаллик етишмасди. Марказ қабул қилган қарор билан қонун чиқариладди. Ҳозир-чи?! Лойиҳа халқ муҳокамасига қўйилади. Миллий урф-одатлар, миллат менталитети, одамларнинг тақлиф ва мулоҳазалари ўрганилиб, сўнг қонун қабул қилинади. Илгариги қонунлар фақат давлат манфаатини кўзлаган бўли, мустақиллик қонунлари инсонларнинг ҳуқуқ ва эркинлиги ҳимоясидир. Адолат ва қонунийлик йўлида фидойилик кўрсатиб ишлайдиган замон келди.

Тарихда «Ўзбеклар иши», «Пахта иши» номи билан қора из қолдирган оғир даврда ҳам юзлаб кишилар Қуддус Мамедовнинг касбий маҳорати, инсонпарварлиги туфайли ёвузлар чангалидан қутулиб қолди.

Сўхбатимиз мобайнида бир неча марта Навоий ва Бобур газаллари-дан байтлар айтиб, ҳаёт ҳақида теран мулоҳаза билдираётган Қуддус акани кузатарканман, уйга толаман...

Дарҳақиқат, инсон умри мазмуни унинг неча йил яшаганда дош бера олган, ҳамма вақт мақсад сари интилишга ўзида куч топа олган, тўрт фарзанднинг отаси, саккиз неваранинг бобоси, Моҳира аянинг сунган тоғи, яқин қариндошларининг маслақдоши, шогирдларининг бағрикенг устози Қуддус Мамедов ана шундай яхшилик билан кадр топган кишилар-дан бири.

Тажрибали ҳуқуқшуноснинг меҳнатлари муносиб тақдирланган. У киши республика прокуратурасининг факхрий ходими. Бугунги кунда қарилқик гаштини сураётган Қ.Мамедов маслаҳатлари билан шогирдла-рига ҳолисона ёрдамга тайёр. Ун мингдан ортқ китоб жамланган шахсий кутубхона у кишининг маънавий олами нақадар кенг ва бойлигидан дарак беради.

Бир шоир шундай деган экан:
«Дилнинг рангини суз билса бўлди,
Менинг кимлигимни эл билса бўлди».

Ассойиш ҳам шу: Қуддус Мамедовнинг қандай инсонлигини уни таниган, билган кишилар жуда яхши билишади. Яхшилик ерда қолмайди. Эл-юрт, миллат ташвишида яшаган инсонлар яхшилик, эзгулик тимсоли бўлиб кадр топаверади.

Моҳира ШАКАРОВА,
журналист

HUQUQ
yuridik gazeta

Ta'asischi:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Abdusolliq ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:
Bahrididdin VALIYEV, Azimjon
ERGASHEV, Dilshod ISLOMOV (Bosh
muharrir o'rinbosari), Jahongir
SHAROFBOYEV (mas'ul kotib), Lola
SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV,
Muxtor SHODMONOV

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, akademik
Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66.

Telefon: 133-82-34,
133-64-72.
E-mail: info@huquq.uz.
Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazetaning ro'yxatdan o'tish tartibi: № 023. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va
suratlar egalariга qaytarilmaydi.
Mualliflarning fikrlari tahririyat
fikridan farqlanishi mumkin.
Nashrimizdan ko'chirib bosilganda
«HUQUQ»dan olinganligi ko'rsat-
ilishi shart. Tijorat ahamiyatiga
molk materiallar ** belgisi ostida
chop etiladi.

Buyurtma № — 771.8661 nusxada chop etildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Nabatchi muharriri: Sh.YODGOROV
Nabatchi: A.MUSTAFOYEV

Gazeta «Sharq» NMK boshmaxonasida ofset
usulida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent
shahar, Buyuk Turok ko'chasi, 41.

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda

Boshmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 18.30. 1 2 3 4 5